

Oslo, 24. januar 2005

Landbruks- og matdepartementet
Pb 8007 Dep

0030 Oslo

Norges oppfølging av internasjonale beslutninger og anbefalinger knyttet til skogsektoren. Kommentarer til INA fagrapport nr. 4 fra NLH

Det vises til departementets høringsbrev av 27. oktober i fjor.

Generelt

Det er helt sentralt at Norges oppfølging av internasjonale prosesser blir evaluert jevnlig og kritisk. Landbruks- og matdepartementet skal derfor ha ros for sitt utspill til analyse av skogsektorens arbeid på dette feltet. Analysen, som er utført av NLH, Institutt for naturforvaltning, har fått et velegnet mandat og inneholder mye interessant og relevant informasjon. Dessverre svikter den i alvorlig grad når det gjelder å konkretisere og analysere svakhetene ved den norske skogpolitikken oppfølging av ulike internasjonale avtaler. I noen grad skyldes dette feilaktige konklusjoner, men i like stor grad ligger årsaken i at rapporten blir for vag, ukritisk og mangelfull. Hvorvidt dette skyldes manglende kompetanse hos utredere, dårlig oppfølging fra oppdragsgiver eller for lite ressurser, er vi ikke kjent med, men dette bør statlige myndigheter få avklart. Uansett er det nå helt sentralt at de svakhetene som finnes i norsk oppfølging av internasjonale avtaler på skogsektoren, umiddelbart blir konkretisert bedre og tiltak satt i verk for å bøte på disse svakhetene.

De største svakhetene innenfor skogsektoren

I NLH sin rapport (Lindstad et al. 2004) er det pekt på to områder der Norge i mangelfull grad har tatt de internasjonale avtalene til følge; utarbeidelse av kriterier og indikatorer for en bærekraftig skogforvaltning, samt omfanget av skogvernet. Dette er en hovedkonklusjon som Norges Naturvernforbund er fullt ut enig i.

Kriterier og indikatorer for en bærekraftig skogforvaltning:

Her fokuserer rapporten på Levende Skog, og påpeker at kriterier og indikatorer innenfor dette systemet i mangelfull grad er implementert i norsk skogpolitikk. Dette er en situasjon både miljøorganisasjonene og myndighetene har kjent til i lang tid, og der miljøorganisasjonene ikke minst har kritisert LMD for ikke å ha utarbeidet en mer konkret og miljøvennlig skoglov. Dette lover meget dårlig for utviklingen av et bærekraftig skogbruk i Norge de neste årene, og tilsier et fortsatt høyt konfliktnivå på nasjonalt nivå omkring disse spørsmålene, samt en ytterligere svekkelse av norsk anseelse internasjonalt.

Skogvern:

Ikke uventet blir dette trukket fram som en av de klareste manglene. Dessverre avslører rapportens svakheter seg her relativt tydelig. Relevante sitat fra den er følgende;

”Framstad et al. (2002) konkluderte i sin evaluering av omfanget av skogvern med behov for mer vern av produktiv skog. Stortinget har besluttet at utvidelse skal skje bl.a. på statlig grunn og gjennom en prosess med frivillig vern. Slik sett kan en argumentere for at beslutningene i de internasjonale prosessene er fulgt opp i stor grad. Problemet er imidlertid knyttet til omfanget av økt vern, usikkerhet vedrørende bevilgninger og konfliktgrad mv.”

Fakta er at Framstad et al. (2002) konkluderer med at omfanget av skogvern i Norge som minimum må økes fra 1 til minst 4,5% av produktivt skogareal, og da i vesentlig grad rettes mot skogtyper og områdetyper som har vært lite fanget opp tidligere, og til dels med potensielt høyere konfliktgrad og økt erstatningsbehov enn i tidligere vernefaser. Med dagens satsing på skogvern vil det ta svært lang tid å nå dette minimumsbehovet. Samtidig er det høyst tvilsomt i hvor stor grad satsingen på statlige eiendommer og frivillig vern klarer å fange opp tilstrekkelige skogarealer og av den rette faglige kvaliteten. Lindstad et al. (2004) sin antydning om at Norge i stor grad gjør jobben sin på dette feltet, samt manglende konkretisering av det store avviket mellom behov og tilførte ressurser, svekker hele rapporten og setter spørsmål ved om rapportforfatterne har hatt den nødvendige faglige integriteten og kompetansen til å gjennomføre denne analysen.

Konkrete eksempler på svakheter med den utførte analysen

Kapittel 4.1.6 – skogens vitalitet og produktivitet

Innenfor dette kapitlet er fire underelementer analysert, hvorav to bl.a. omfatter tiltak for å kartlegge og hindre uheldig spredning av fremmede arter, samt demping av tap av biologisk mangfold som følge av mangel på naturlige forstyrrelser. Rapporten konkluderer med stor grad av implementering på nasjonalt nivå, og nevner ingen svakheter i den norske satsingen på disse feltene!

- Spredning av fremmede arter:

Dette blir internasjonalt ansett som en av de aller største truslene mot biologisk mangfold. Også nasjonalt er dette en av våre mest alvorlige trusler, og ikke minst gjelder dette for skogøkosystemene, der spredning av fremmede treslag er hovedproblemet. Den norske oppfølgingen er svært mangelfull på dette feltet, noe som er godt dokumentert av Norges Naturvernforbund gjennom tidligere korrespondanse med LMD. Kartlegging og overvåking skjer i svært begrenset grad og tiltak for å stanse den negative utviklingen, mangler stort sett totalt.

- Mangel på naturlige forstyrrelser:

Brann er en sentral naturlig forstyrrelse i mange skogøkosystem. Samtidig er dette noe som har vært og fortsatt blir systematisk og aktivt bekjempet, mens fremming av det foregår i helt minimal grad. Flommer med tilhørende masseforflytninger er en annen sentral økologisk faktor, særlig langs store vassdrag. Dette har også vært systematisk bekjempet i Norge over lang tid. Selv om omfanget nå er redusert, mangler tiltak for å reversere den negative utviklingen for mangfoldet.

På bakgrunn av dette er det fullstendig urimelig å konkludere med en stor grad av implementering på dette feltet for Norge. Det å ikke nevne slike alvorlige svakheter ved norsk skogpolitikk, indikerer også slett faglig håndverk fra rapportforfatterens side.

Kapittel 4.1.14 – finansielle ressurser

I kapitlet konkluderes det med en stor grad av implementering. Det påpekes ellers at det er behov for en vesentlig økning av bevilgninger til skogvern. For øvrig mangler konkretisering av eventuelle mangler ved den finansielle siden ved norsk skogpolitikk, bortsett fra at det nevnes om skattereformen at det ”foreslås til dels omfattende endringer i skatteordninger for skogsektoren, som potensielt kan slå negative ut for skognæringen.”

Kapitlet avslører en sterk mangel på kritisk vinkling til norsk skogpolitikk:

- det nevnes at støtteordningene har gjennomgått store endringer i seinere år, men det nevnes ikke at tidligere støtteordninger i vesentlig grad har utgjort en meget stor konkret trussel mot skogmiljøet og det biologiske mangfoldet i skogen i Norge! Det er her nok å nevne de omfattende tilskuddene til bygging av skogsveger, drift i vanskelig terreng, skogplanting (inkludert såkalt skogreising) og grøfting. Den svært positive utviklingen som her har skjedd burde vært konkretisert, samtidig som opprettholdelsen av enkelte negative tilskudd burde vært påpekt.
- Det blir nå gitt enkelte former for støtte til miljøvennlig, bærekraftig skogbruk i Norge. Disse er likevel av en begrenset størrelse, i visse tilfeller inneholder de miljømessig sett uheldige og til dels svært tvilsomme skranker (eksempel her er den reelle monopolsituasjonen for bruk av MiS som kartleggingsverktøy, og vektlegging av støtte til hogst i spesielt verdifulle skogsmiljøer framfor støtte til å sette igjen bestandene urørt). Ordningene burde dessuten forbedres vesentlig, blant annet ved å stille mer konkrete krav til de som mottar støtte hva gjelder miljønytt av tiltakene.
- Forholdet til skattereformen er formulert på en slik måte at leserne får en utvetydig oppfatning av at denne kan være negativ i forhold til rapportens tema-analyse. Dette er definitivt ikke opplagt! Basert på historisk erfaring har det hittil i utvetydig grad vært slik at omfattende skogsdrift har vært miljømessig negativt, mens liten aktivitet har vært positivt. Så sant ikke skattereformen i vesentlig grad rammer de få skogbruksaktivitetene som er miljømessige positive, og i liten grad de miljømessig negative, vil derfor en skattereform som virker negativt for skognæringa, kunne ha en miljømessig positiv effekt.

Samlet sett sår rapportforfatterne her sterk tvil om deres kompetanse og ikke minst integritet og uavhengighet i forhold til sentrale aktører innenfor skogsektoren. Deres behandling av dette viktige temaet er alt for unyansert, ukritisk og overfladisk til å virke tillitvekkende og egnet for videre analyse av feltet.

Andre forhold.

Også innenfor flere av de andre kapitlene kan lignende svakheter trekkes fram- uten at vi har maktet å gå i dybden på alt. Noen eksempler kan likevel nevnes:

- I sammendraget påpekes det at avvikene innenfor norsk bistand skyldes *lav* prioritering av skog. Dette er for unyansert, da det like gjerne kan være *feil* prioritering som er problemet. Det er tidligere avdekket miljømessig sett svært negative bistandsprosjekter fra norsk side som nettopp har hatt skog som satsingsfelt. I mandatet er det krevd at tiltakene og avvikene i norsk politikk skal *beskrives*. Etter

vårt syn gjør ikke rapporten det. Den *nevner* dem, men omtalen er så kortfattet at beskrivelse som begrep ikke er dekkende.

- Tema 8 inkluderer bl.a. verdisetting av skog. Manglene i norsk skogforvaltning på dette feltet er ikke nevnt. (Miljø og næring sidestilles ikke i lovverket, tidligere mangel på verdisetting av miljøverdiene innenfor skogsektoren, manglende vilje fra LMD til å underordne seg miljømyndighetenes verdisettingssystem av biologisk verdifulle skogsmiljøer).
- Tema 12 om rehabilitering av miljømessig forringet skog konkluderer med full grad av implementering - dette på tross av (jfr. omtalen av kapittel 4.1.6) manglene ved bekjempelse av fremmede treslag, manglende satsning på for eksempel restaurering av grøftet skog osv. Konklusjonen er etter Naturvernforbundets syn derfor uakseptabel, selv om rapportforfatterne tolker temaet slik at relevansen for Norge er begrenset.
- Diskusjonen i kapittel 5 er svært ukritisk i vurderingen av svakheter ved egen rapport. Den virker generelt lettvinnt gjennomført, uten vilje til å gå inn på de viktigste temaene som burde vært diskutert. Et par sitater kan belyse noe av dette:
”En vurdering av grad av gjennomføring vil være basert på skjønn og kan være preget av faglig og politisk ståsted” (s. 68 – nest siste avsnitt).
 Skjønnnet er svært omfattende slik rapporten er lagt opp, og det er selvsagt stor grad av vinkling etter ståsted! Noen videre kritisk gjennomgang av dette mangler selvsagt i rapporten.
”Samtidig har vi mottatt motstridende synspunkter på våre foreløpige vurderinger av grad av implementering” (s. 69 – nest siste avsnitt).
 Noen eksempler på dette, med vinkling fra ulike typer aktører, eller nærmere analyse av hvordan dette kan ha virket inn på rapportens resultater, mangler helt!

Konklusjon:

Rapporten har heldigvis, og ut fra det generelle inntrykket av den, overraskende nok klart å fange opp de to mest alvorlige svakhetene i norsk skogpolitikk. For øvrig bærer rapporten i for stor grad preg av dårlig håndverk og sår i for sterk grad tvil omkring rapportforfatternes integritet og kompetanse til å være særlig egnet som referanse og grunnlagsmateriale for framtidig behandling av temaet den skulle ta for seg.

Med vennlig hilsen
Norges Naturvernforbund

Tore Killingland
 generalsekretær

